

ASPIRACJE EDUKACYJNE UCZNIÓW A POZIOM ICH OSIĄGNIĘĆ SZKOLNYCH

WSTĘP

Dokonujące się obecnie przeobrażenia zmierzające do ukształtowania społeczeństwa uczącego się, są ważkim argumentem do podjęcia badań diagnozujących dążenia edukacyjne młodzieży. Dynamika aspiracji, wynikając z przemian cywilizacyjno-społecznych i systemowych, wyznacza bowiem kierunek zmian edukacyjnych i nakłada na systemy oświatowe obowiązek dostosowywania ich do potrzeb zmieniającego się społeczeństwa. Przekształcające się aspiracje młodzieży generują istotne zmiany o zasięgu makrostrukturalnym, a także mają doniosłe znaczenie dla funkcjonowania mikrostruktur, jakimi są klasa i szkoła, nakładając na nauczycieli obowiązek nie tylko dostrzegania rosnących dążeń poznawczych młodzieży, ale także ich zaspokajania.

Aspiracje edukacyjne określane są jako zamierzenia dotyczące wyników pracy szkolnej oraz uzyskiwanych ocen, a także ukończenia określonej szkoły oraz zamierzonego poziomu wykształcenia. Towarzyszą im także często dążenia samokształceniowe (Skorny, 1980). W niniejszych rozważaniach postanowiono wyodrębnić edukacyjne aspiracje aktualistyczne, które dotyczą osiągnięć szkolnych uczniów, a także długoplanowe, których realizacja wymaga dłuższego okresu czasu i odnosi się do zamiaru zdobycia określonego poziomu wykształcenia. Trzeci rodzaj to aspiracje samokształceniowe obejmujące wszelką działalność poznawczą uczniów, która ma na celu opanowanie konkretnych umiejętności i wiadomości, uzupełnienie luk w posiadanej wiedzy, a nade wszystko jest wyrazem dążenia do zapewnienia sobie warunków do rozwoju własnej osobowości (Skorny, 2003).

PRZEDMIOT I CELE BADAŃ

Celem badań była diagnoza aspiracji edukacyjnych młodzieży – aktualistycznych, długoplanowych i samokształceniowych – oraz rozpoznanie ich związku z osiągnięciami szkolnymi. Badania przeprowadzono w grupie 615 maturzystów z sześciu

* Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach.

liceów ogólnokształcących w województwie śląskim. Do zdiagnozowania aspiracji edukacyjnych wykorzystano sondaż diagnostyczny, a do rozpoznania osiągnięć szkolnych uczniów – analizę dokumentów. Kwestionariusz aspiracji edukacyjnych własnego autorstwa zawierał 10 pytań dotyczących aspiracji długoplanowych, aktualistycznych i samokształceniowych. Poziom aspiracji określono jako: bardzo wysoki, wysoki, średni lub niski. Tak wyodrębnionym poziomom przyporządkowano wartości liczbowe. Operacja ta zmierzała do ilościowego uchwycenia jakościowego aspektu badanej rzeczywistości (Juszczyk, 2001). Przyjęto, że 1 wyraża brak aspiracji, 2 – niski poziom aspiracji, 3 – średni, 4 – wysoki, a 5 – bardzo wysoki.

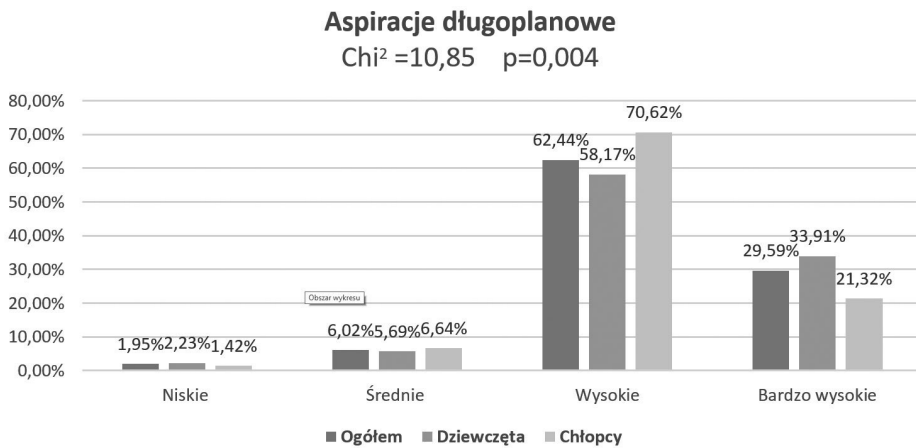
W analizie zebranego materiału badawczego posłużono się metodami statystycznymi. Statystycznej oceny związku dwóch cech dyskretnych dokonano testem niezależności χ^2 . W ten sposób oceniono zależności pomiędzy płcią a aspiracjami edukacyjnymi. Korelacje cech ciągłych i skokowych szacowano współczynnikiem korelacji rang Spearmana (r_s). Dla porównania arytmetycznych średnich ocen szkolnych dla czterech prób uwzględniających równe poziomy aspiracji edukacyjnych zastosowano metodę jednoczynnikowej analizy wariancji (ANOVA) weryfikowanej jednowymiarowym testem F. W przypadku gdy analiza wariancji wykazała istotne różnice między porównywanymi średnimi, wykonano test post hoc Tukeya. Wymienione testy wymagają spełnienia założeń o normalności lub przynajmniej symetrii rozkładów oraz jednorodności wariancji, dlatego normalność rozkładów oceniono testem zgodności χ^2 , a symetrię współczynnikiem skośności.

ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ

Aspiracje długoplanowe, nazywane też perspektywistycznymi, a wyrażające się w deklarowanej przez uczniów chęci dalszego kształcenia, dają obraz krystalizującego się przyszłego społeczeństwa. Są jednocześnie wyrazem aktualnych potrzeb i przyjętej przez młodzież hierarchii wartości. W niniejszych badaniach przyjęto, iż bardzo wysokie aspiracje oznaczają chęć kontynuowania nauki także po ukończeniu studiów, wysokie – ukończenie studiów magisterskich, średnie – ukończenie studiów licencjackich, niskie – ukończenie kursów lub zakończenie edukacji po szkole średniej. W odniesieniu do badanej grupy zamierzenia długoplanowe nabierają szczególnie istotnego znaczenia, gdyż liceum ogólnokształcące jest tym typem szkoły, który ma najpełniej przygotować do dalszego formalnego kształcenia.

Uzyskane wyniki badań wskazują, iż większość maturzystów (62,4%; N=384) chce kontynuować edukację w ramach studiów magisterskich, wyraża tym samym wysoki poziom aspiracji długoplanowych (Ryc. 1.). Znaczna część uczniów (29,6%; N=182) wyraziła także pragnienie dalszego kształcenia w ramach studiów doktoranckich lub podyplomowych, prezentując w ten sposób bardzo wysoki poziom aspiracji perspektywicznych. Chęć zakończenia edukacji na poziomie studiów licencjackich

zadeklarowało znacznie mniej maturzystów (6,0%; N=37), a tylko nieliczni zaplanowali zaprzestanie jej na poziomie szkoły średniej (2,0%; N=12).



Ryc. 1. Uczniowie o różnym poziomie aspiracji długoplanowych (%)

Źródło: opracowanie własne.

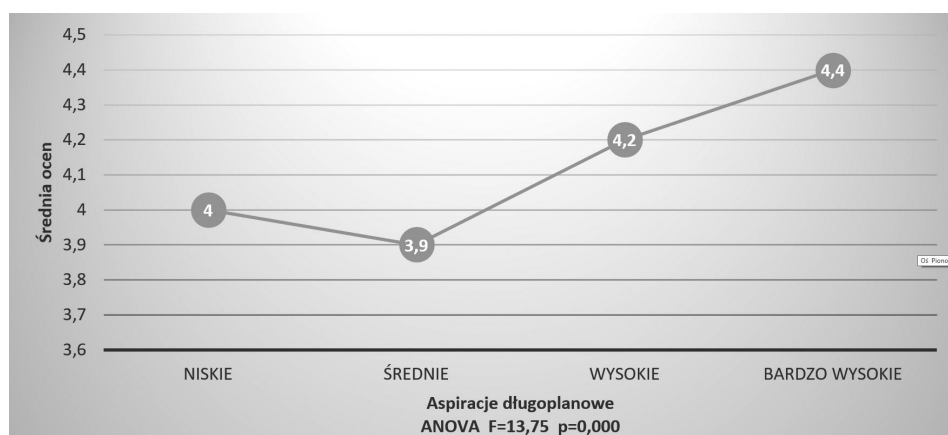
Preferencje dziewcząt i chłopców w planowaniu dalszej edukacji różniły się, w szczególności na poziomie aspiracji bardzo wysokich (Ryc. 1.). Najwięcej uczniów przejawiało wysoki i bardzo wysoki poziom aspiracji długoplanowych. Dziewczęta jednak częściej wyrażały chęć kontynuowania nauki po ukończeniu studiów magisterskich. Ten poziom aspiracji przejawiało 34% z nich, podczas gdy wśród chłopców odsetek ten był niższy i wynosił 21,3%. Na poziomie aspiracji średnich i niskich różnice pomiędzy chłopcami i dziewczętami były nieznaczne. Aspiracje długoplanowe okazały się zależne od płci (Chi²=10,85; p=0,004).

Wyłania się tu część młodzieży zdeterminowanej do dalszej nauki na wysokim poziomie, która ma sprecyzowane plany nie tylko dotyczące kolejnego etapu kształcenia, ale także wyraża chęć rozwijania swoich kompetencji w ramach studiów doktoranckich lub podyplomowych.

Poziom aspiracji długoplanowych ma związek z bieżącymi osiągnięciami szkolnymi młodzieży ($r_s=0,24$; p=0,000). Szacowano je średnią ocen z poprzedniego półrocza. Stwierdzono, iż lepsze oceny szkolne korelują z wyższymi aspiracjami długoplanowymi. Ta zależność poddawana jest czasem w wątpliwość, gdyż – jak podkreśla Sikorski (2005) – nie należy zbyt bezpośrednio utożsamiać osiągnięć szkolnych z poziomem przejawianych aspiracji edukacyjnych i zawodowych, trzeba bowiem wziąć pod uwagę wielowymiarowość uwarunkowań aspiracji, szczególnie u dorastającej młodzieży.

Analiza wariancji potwierdziła jednak, iż osiągnięcia szkolne uczniów reprezentujących odmienne poziomy aspiracji długoplanowych różnią się bardzo istotnie (ANOVA F=13,75; p=0,000). Licealiści o bardzo wysokich aspiracjach osiągnęli jednocześnie najwyższe oceny (4,37), które różniły się znacznie od osiągnięć uczniów

przejawiających aspiracje średnie (średnia ocen 3,86; test post hoc Tukeya $p=0,000$) i wysokie (średnia ocen 4,2; test post hoc Tukeya $p=0,008$) (Ryc. 2.).



Ryc. 2. Osiągnięcia szkolne uczniów prezentujących różne poziomy aspiracji długoplanowych

Źródło: opracowanie własne.

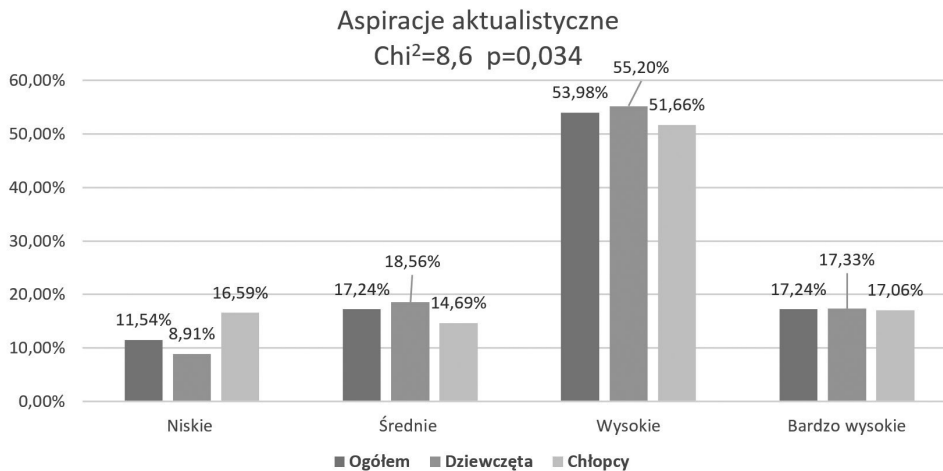
Wykazana współzależność osiągnięć szkolnych i aspiracji perspektywicznych może mieć charakter sprzężenia zwrotnego – lepsze oceny sprzyjają kształtowaniu wyższych aspiracji, te zaś wpływają na motywację osiągnięć uczniów, przyczyniając się do korzystniejszych ocen (Galas i Lewowicki, 1991).

Drugim diagnozowanym rodzajem aspiracji edukacyjnych uczniów są ich dążenia aktualistyczne dotyczące bieżących osiągnięć szkolnych. Określane są one jako sytuacyjnie uwarunkowane pragnienia lub zamierzenia, realizowane w bliskiej przyszłości, zaś osiągnięcie wyznaczonych przez nie celów dokonuje się za pośrednictwem czynności wykonywanych w określonej sytuacji zadaniowej. W przypadku ucznia będzie to np. zamiar uzyskania pozytywnej oceny (Skorny, 2003). W niniejszych rozważaniach przez aktualistyczne aspiracje edukacyjne rozumieć należy zatem dążenia uczniów dotyczące uzyskiwanych ocen, a także te związane z maturą, gdyż badana grupa była tuż przed przystąpieniem do egzaminu dojrzałości. Będzie więc tu mowa o aktualistycznych aspiracjach edukacyjnych w rozumieniu osiągnięć szkolnych uczniów.

Wyloniono cztery poziomy aspiracji: bardzo wysokie (chęć zdania matury z jak najlepszymi ocenami oraz uzyskiwanie bardzo wysokich ocen bieżących), wysokie (chęć zdania matury z jak najlepszymi ocenami, ale uzyskiwanie jedynie dobrych ocen bieżących), średnie (chęć zdania matury, oceny nie są ważne dla ucznia), niskie (ukończenie szkoły, matura nie jest ważna, uczniowi nie zależy na ocenach).

Ambicją ponad połowy badanych uczniów (54,0%; $N=332$) było uzyskiwanie dobrych ocen i zdanie jak najlepiej egzaminu maturalnego (wysoki poziom aspiracji aktualistycznych). Część licealistów (17,2%; $N=106$) stawiała sobie jeszcze wyższe cele

wyrażające się w pragnieniu zdobycia ponadprzeciętnych, wyróżniających się ocen oraz zdania matury z jak najlepszym wynikiem (bardzo wysokie aspiracje). Tak samo liczna grupa (17,2%; N=106) nie przywiązuje jednak wagi do uzyskiwanych stopni, ważne jest dla nich jedynie zdanie matury, zaś oceny nie mają znaczenia (aspiracje średnie). Niepokojące jest, że dla części respondentów (11,5%; N=71) liczyło się jedynie ukończenie szkoły – bez względu na to, czy wiąże się to ze zdaniem matury, czy też nie – niezależnie od tego, jakie oceny uzyskają (niskie aspiracje) (Ryc. 3.). Więcej chłopców (16,6%) niż dziewcząt (8,9%) prezentowało taki brak ambicji. Poziom aspiracji aktualistycznych okazał się zależny od płci ($\chi^2=8,6$; $p=0,03$) i u dziewcząt był on wyższy (Ryc. 3.).



Ryc. 3. Uczniowie o różnym poziomie aspiracji aktualistycznych (%)

Źródło: opracowanie własne.

Jeśli uzyskiwane oceny nie stanowią dla uczniów żadnej wartości, wówczas w myśl *modelu oczekiwania – wartość* nie będą oni podejmować się wykonywania zadań dydaktycznych, nawet jeśli te mogliby wykonać z powodzeniem (Brophy, 2002). O takich uczniach można powiedzieć, że są apatyczni, nie interesują się nauką szkolną, nie cenią jej, gdyż nie ma ona dla nich żadnego sensu, ani wartości (2002).

Deklarowane dążenia do uzyskiwania wysokich wyników nauczania znalazły odzwierciedlenie w osiągnięciach szkolnych uczniów. Aspiracje aktualistyczne są bowiem dodatnio skorelowane z ocenami ($r_s=0,42$; $p=0,000$). Licealiści mający lepsze oceny przejawiali jednocześnie wyższy poziom aspiracji aktualistycznych, przy czym tendencja ta jest silniejsza u chłopców ($r_s=0,5$; $p=0,000$) niż u dziewcząt ($r_s=0,36$; $p=0,000$). Uczniowie wyznaczający sobie nieprzeciętne cele mieli jednocześnie najwyższą średnią ocen (4,6), która znacznie różniła się od średniej ocen osób o niskich aspiracjach (3,8) (Ryc. 4.).



Ryc. 4. Osiągnięcia szkolne uczniów prezentujących różne poziomy aspiracji aktualistycznych

Źródło: opracowanie własne.

Analiza czynnikowa i test post hoc Tukeya potwierdziły bardzo istotne różnice średnich ocen występujące pomiędzy każdym z poziomów aspiracji aktualistycznych. Dążenia uczniów stanowią zatem czynnik różnicujący ich wyniki w nauce (Tab. 1.).

Tab. 1. Prawdopodobieństwa testowe (p) testu Tukeya wykonanego w celu porównania średniej ocen w zależności od poziomu aspiracji aktualistycznych

Aspiracje aktualistyczne	Średnia ocen	Aspiracje aktualistyczne			
		Niskie	Średnie	Wysokie	Bardzo wysokie
		p	p	p	p
Niskie	3,80	—	0,001	0,000	0,000
Średnie	4,08	0,001	—	0,014	0,000
Wysokie	4,27	0,000	0,014	—	0,000
Bardzo wysokie	4,58	0,000	0,000	0,000	—

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań.

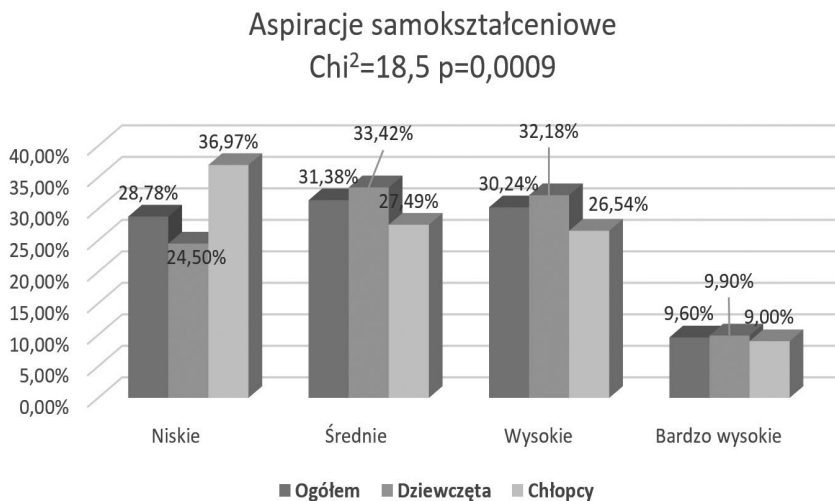
W grupie uczniów ograniczających swoje aspiracje do osiągania jedynie minimum programowego mamy do czynienia po części, a może nawet w każdym przypadku, z osobami zdanymi na niepowodzenia szkolne rozumiane jako uzyskiwanie osiągnięć szkolnych poniżej własnych możliwości (Bereźnicki, 2001).

Rozpatrując potrzeby edukacyjne maturzystów, nie można pominąć aspiracji samokształceniowych. Rozumie się przez to wszelką samodzielną działalność poznawczą, która prowadzić ma do opanowania nowych umiejętności, wiadomości czy też wyeliminowania braków w posiadanej wiedzy, a w szczególności tę, która podejmowana

jest z myślą o rozwoju własnej osobowości. W takim znaczeniu obejmować ona będzie także samokształcenie kierowane przez nauczycieli, choć w literaturze uznaje się je jedynie za względnie samodzielne uczenie się pod kierunkiem innej osoby (Okoń, 1998). W niniejszych rozważaniach wzięto je pod uwagę, gdyż jest to pierwszy etap pracy samokształceniowej uczniów pozwalający na aktywne i samodzielne zdobywanie wiedzy, a tym samym wdrażający do samokształcenia w czystej postaci, którego swoistą cechą jest autonomiczny dobór celów, treści, warunków i środków kształcenia.

Rozróżniając poziomy aspiracji samokształceniowych, wzięto więc pod uwagę zarówno dążenia kierowane przez nauczycieli, jak i aktywność poznawczą podejmowaną przez uczniów z własnej inicjatywy, niezależnie od tego, czy miała ona charakter utylitarny, czy bezinteresowny (Okoń, 1998). O wysokich aspiracjach samokształceniowych świadczy zatem samodzielne i dobrowolne poszerzanie wiadomości, a także systematyczne przygotowywanie tego, czego wymaga nauczyciel w ramach indywidualnej pracy w domu. Taką postawę zaprezentowało 30,2% (N=186) badanych (Ryc. 5.). Niewielka część (9,6%; N=59) ujawniła także bardzo wysokie aspiracje samokształceniowe przejawiające się dodatkowo uczęszczaniem na różnego rodzaju kursy i zajęcia oraz uczestnictwem w olimpiadach przedmiotowych i konkursach.

Najwięcej maturzystów (31,4%; N=193) ujawniło średni poziom dążeń, którego wskaźnikiem jest czytanie literatury ściśle związanej z zainteresowaniami, z jednoczesnym przekonaniem, iż wiedza zdobyta w szkole jest wystarczająca i nie trzeba jej poszerzać samodzielnie. Znaczna część uczniów (28,8%; N=177) unika wykonywania pracy domowej, nie wykazuje chęci poszerzania wiedzy i uczy się jedynie pod przymusem.



Ryc. 5. Uczniowie o różnym poziomie aspiracji samokształceniowych w badanej grupie (%)

Źródło: opracowanie własne.

Poziom tych aspiracji młodzieży jawi się odmiennie od analizowanych wcześniej dążeń długoplanowych i aktualistycznych. Wyraźnie wzrosła bowiem liczba uczniów o niskich ambicjach samokształceniowych. Większy jest również odsetek osób o aspiracjach średnich, zaś znacznie mniej maturzystów stawiało sobie bardzo wysokie cele. Wyraźnie zarysowała się zależność aspiracji samokształceniowych od płci ($\chi^2=18,5$; $p=0,0009$). Dziewczęta przejawiały wyższy poziom aspiracji samokształceniowych – 32,18% z nich wykazało wysokie aspiracje samokształceniowe, podczas gdy chłopcy przeważali (36,97%) w kategorii niskich dążeń, unikając samodzielnej aktywności poznawczej (Ryc. 6.).

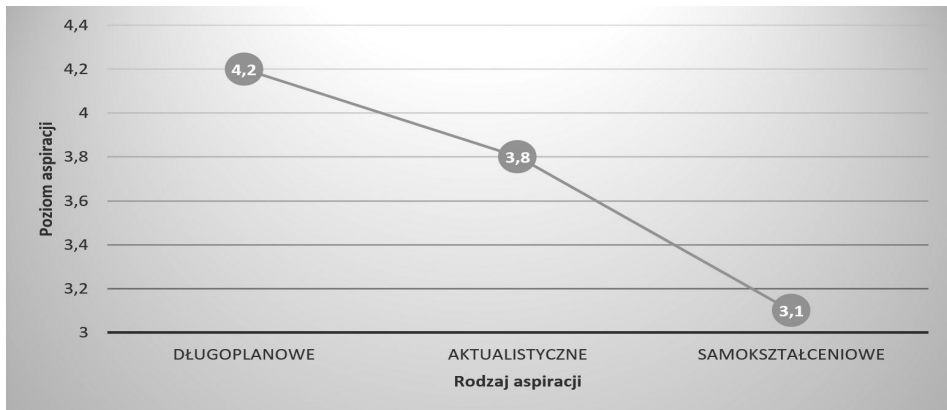
Wysokie aspiracje samokształceniowe sprzyjają osiągnięciu lepszych wyników w nauce ($r_s=0,43$; $p=0,000$). Jest to przede wszystkim konsekwencją systematycznej samodzielnej pracy uczniów, realizacji zadań wskazywanych przez nauczycieli oraz poszerzania wiadomości z własnej inicjatywy. Licealiści prezentujący taką postawę – bardzo wysokie aspiracje – osiągalni najwyższe oceny (średnia ocen 4,6), które istotnie różniły się od osiągnięć uczniów unikających wysiłku samokształceniowego (średnia ocen 3,9) lub ograniczających się jedynie do czytania książek i przekonanych, że wiedza zdobyta w szkole jest wystarczająca (średnia ocen 4,2). Im większe były ambicje samokształceniowe, tym oceny kształtowały się na wyższym poziomie. Analiza wariancji wykazała bardzo istotne różnice między średnimi ocen szkolnych na poszczególnych poziomach tych aspiracji (ANOVA $F=35,61$; $p=0,000$). Test wielokrotnych porównań pokazał, iż zróżnicowanie to dotyczy wszystkich stopni aspiracji – oceny uzyskiwane przez uczniów o najsłabszych dążeniach samokształceniowych są różne od wyników w nauce uczniów przejawiających wysoki lub bardzo wysoki poziom aspiracji (test post hoc Tukeya $p=0,000$). Osiągnięcia szkolne uczniów zależą zatem także od tego, jaki przejawiają oni poziom aspiracji samokształceniowych (Ryc. 6.).



Ryc. 6. Średnie ocen uczniów prezentujących różne poziomy aspiracji samokształceniowych (pkt)

Źródło: opracowanie własne.

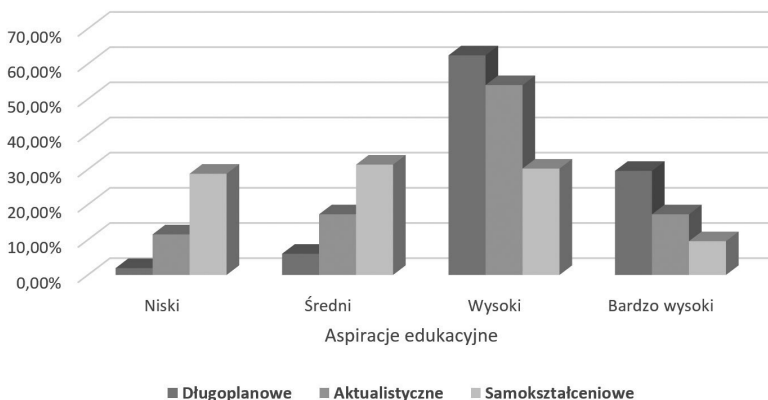
Z dotychczasowych rozważań nad aspiracjami maturzystów wynika, iż kształtują się one na wysokim poziomie, przy czym zdecydowanie ważniejsze niż osiągnięcia szkolne i samodzielne poszerzanie wiedzy jest dla nich zdobycie dobrego wykształcenia (Ryc. 7. i 8.). Dziewczęta stawiają sobie wyższe i ambitniejsze cele niż chłopcy. Dotyczy to zarówno zamierzeń związanych z przyszłym wykształceniem, jak i osiągnięciami szkolnymi, a także wyraża się w bardziej wyszukanych i trwałych formach samokształceniowych.



Ryc. 7. Poziom aspiracji długoplanowych, aktualistycznych i samokształceniowych uczniów (pkt)

Źródło: opracowanie własne.

Uczniowie charakteryzujący się wyższymi aspiracjami samokształceniowymi przejawiali jednocześnie progresję dążeń aktualistycznych ($r=0,44$; $p=0,000$) i długoplanowych ($r=0,31$; $p=0,000$).



Ryc. 8. Uczniowie o różnym poziomie aspiracji edukacyjnych (%)

Źródło: opracowanie własne.

ZAKOŃCZENIE

Przeprowadzane badania wskazują, iż aspiracje maturzystów kształtują się na wysokim poziomie, przy czym zdecydowanie ważniejsze jest dla nich zdobycie dobrego wykształcenia niż osiągnięcia szkolne i samodzielne poszerzanie wiedzy. Zamiar kontynuowania nauki w ramach studiów wyższych z towarzyszącym jednocześnie przekonaniem o braku konieczności poszerzania wiedzy i ograniczaniem się do niezbędnego wysiłku poznawczego świadczy o aspiracjach pozostających w sferze pragnień. Nie pociągają one bowiem za sobą samodzielnego działania zmierzającego do ich realizacji (Wróblewska, 2004). O takim postulatycznym nastawieniu świadczą także opinie, iż tym ambitnym celem perspektywicznym w niewielkim stopniu towarzyszyła chęć uzyskiwania znaczących osiągnięć szkolnych.

Trudno zrozumieć planowanie studiowania z równoległym brakiem ambicji dotyczących wyników nauczania, zwłaszcza patrząc przez pryzmat konkurencyjności kandydatów ubiegających się o miejsce w szkołach wyższych. Tym bardziej nieracjonalne staje się to pragnienie u uczniów, którzy deklarują, iż nie zależy im ani na ocenach, ani na zdaniu egzaminu dojrzałości, a jedynie ważne jest ukończenie szkoły. Niemniej chęć podjęcia nauki w ramach studiów wyższych, a nawet kontynuowania edukacji po ich ukończeniu, nie jest zaskoczeniem. W ostatnich latach wraz z dokonującymi się przemianami społeczno-politycznymi i gospodarczymi obserwujemy bowiem stopniowy wzrost tychże aspiracji (Wróblewska, 2004). Solidne wykształcenie stało się wymogiem współczesności, warunkiem koniecznym, aby zapewnić sobie większe możliwości w przyszłości, zwłaszcza te dotyczące zatrudnienia.

Niepokoje napawa jednak niski poziom aspiracji samokształceniowych, które są szczególnie istotne w dobie uczącego się społeczeństwa. Samokształcenie staje się, jak mówi Okoń (1998), koniecznością życiową, bo takiej właśnie postawy wymagają obecne warunki społecznego bytowania. Toteż wyrabianie tego rodzaju ambicji jest szczególnie istotnym i zarazem jednym z ważniejszych zadań szkoły, powinno być więc integralną częścią procesu kształcenia (Bereźnicki, 2001). Zważywszy, że aktywność samokształceniowa okazała się dla młodzieży drugoplanową wartością, konieczne jest podjęcie takich działań dydaktycznych i wychowawczych, które nadażą jej sens i uczynią priorytetowym narzędziem do realizowania innych celów edukacyjnych, a przez nie pośrednio także do dalszych aspiracji dotyczących chociażby statusu społecznego lub ekonomicznego.

Podkreślić należy, że samokształcenie traktowane jest w dydaktyce jako wyższy etap kształcenia, a jego brak w rozwoju jednostki, zdaniem Okonia (1998), stawia w wątpliwość wartość edukacji szkolnej. Przekonanie uczniów o wartości samokształcenia to zarazem droga do uchronienia ich przed indolencją w sytuacjach, które wymagać będą kreatywnego poszukiwania nowych rozwiązań, samodzielnego opanowania umiejętności lub podnoszenia kompetencji w społeczeństwie, które oczekuje kształcenia przez całe życie. Taka aktywna postawa stać się powinna stylem życia, a samokształcenie stałą potrzebą życiową człowieka (Okoń, 1998).

LITERATURA

- Bereźnicki, F. (2001). *Dydaktyka kształcenia ogólnego*. Kraków.
- Brophy, J. (2002). *Motywowanie uczniów do nauki*. Warszawa.
- Galas, B. i Lewowicki, T. (1991). *Osobowość a aspiracje*. Warszawa.
- Juszczyk, S. (2001). *Metodologia badań empirycznych w naukach społecznych*. Katowice.
- Okoń, W. (1998). *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*. Warszawa.
- Skorny, Z. (2003). *Aspiracje. Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*. Warszawa.
- Skorny, Z. (1980). *Aspiracje młodzieży oraz kierujące nimi prawidłowości*. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk.
- Wróblewska, W. (2004). *Dynamika aspiracji edukacyjnych studentów w obliczu zmian*. Białystok.

ASPIRACJE EDUKACYJNE UCZNIÓW A POZIOM ICH OSIĄGNIĘĆ SZKOLNYCH

Słowa kluczowe: aspiracje edukacyjne, osiągnięcia szkolne

Streszczenie: Przedmiotem badań uczyniono aspiracje edukacyjne maturzystów oraz ich związek z osiągnięciami szkolnymi. Badania przeprowadzono w grupie 615 uczniów z sześciu szkół województwa śląskiego. Analiza uzyskanych wyników wskazuje, że uczniowie przejawiają wysokie aspiracje długoplanowe związane z planowanym poziomem wykształcenia, niższe aspiracje aktualistyczne dotyczące bieżących osiągnięć oraz najniższe dążenia samokształceniowe. Wysokie aspiracje edukacyjne sprzyjają uzyskiwaniu wyższych osiągnięć szkolnych. Najkorzystniejszy wpływ na wyniki szkolne mają aspiracje samokształceniowe, które jednak w badanej grupie były najniższe.

PUPILS EDUCATIONAL ASPIRATIONS AND THEIR EDUCATIONAL ACHIEVEMENTS

Keywords: educational aspirations, learning outcomes

Abstract: This study investigated the relationship between the educational aspirations of secondary school graduates and their educational achievements. 615 pupils from six Silesian schools participated in the study. The results revealed that they display high level of long-term aspirations tied with getting and education, but low level of short-term aspirations and self-education. While higher educational aspirations favour educational achievements, the most predictive for learning outcomes are self-educational aspirations. The latter, however, were the weakest in the study group.